

VZDĚLANÉ ZDRAVOTNÍ SESTRY NÁM EVROPA ZATÍM JEŠTĚ MŮŽE ZÁVIDĚT

Podpoří nový zákon kvalitu ošetrovatelské péče?

V tomto týdnu by měli poslanci jednat o novele zákona o nelékařských povoláních, která, bude-li nakonec přijata, výrazně ovlivní nabídku celého zdravotnického školství. Předloha mimo jiné zkracuje dobu pro získání kvalifikace všeobecné sestry pro absolventy oboru Zdravotnický asistent. Zdrávky se k této změně stavějí rezervovaně, Česká asociace sester je ale proti.

Zatímco přejmenování zdravotnického asistenta na praktickou sestru s většími kompetencemi zdravotnický terén vítá, takzvaný model 4 + 1, tedy zkrácení cesty zdravotnického asistenta za úplnou kvalifikaci všeobecné sestry ze sedmi (čtyři roky maturitní studium a tři roky diplomovaného nebo bakalářského studia) na nejméně pět (čtyři roky maturitní studium a minimálně roční studium na VOŠ) většinou odmítá.

Například vedení České asociace sester (ČAS) je přesvědčeno, že zkrácené povinné studium nevyřeší nedostatek všeobecných sester v českém zdravotnictví a naopak může přinést riziko zhoršení kvality ošetrovatelské péče. „Prezidium ČAS zastává názor, že vyšší počty všeobecných sester zajistí českému zdravotnictví navýšené finanční ohodnocení, zlepšení pracovních podmínek a zatraktivnění tohoto povolání. Jen to může zvrátit současný stav, kdy všeobecné sestry odcházejí za lepším výdělkem do zahraničí či do jiných oborů.“

Problematický kvalifikační model

Co si o těchto klíčových ustanoveních novely zákona o nelékařských povoláních myslí Karel Štix, ředitel SZŠ a VOŠ zdravotnické v Českých Budějovicích a předseda Asociace zdravotnických škol?

„Odpovím poněkud obšírněji. Od roku 2004, tedy po hluboké transformaci zákonem daných kvalifikací nezbytných pro výkon ošetrovatelských povolání začaly zdravotnické školy připravovat žáky v novém maturitním oboru Zdravotnický asistent, který nahradil do té doby dominantní maturitní obor Všeobecná sestra. Základní rozdíl mezi oběma obory spočíval v ponížení pracovních kompe-

tencí zdravotnického asistenta oproti profesi všeobecná sestra. Mimo to je nutné si uvědomit, že odborná teoretická a praktická náplň RVP zdravotnického asistenta směřuje k získávání znalostí a dovedností v oblasti základní ošetrovatelské péče, kterou absolvent vykonává pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo lékaře. Zatímco všeobecná sestra, která je nyní duplicitně vzdělávána na vyšších odborných nebo vysokých školách, je připravována pro základní a specializovanou ošetrovatelskou péči,

kteou vykonává samostatně a bez odborného dohledu.“

Tento kvalifikační model od začátku působil školám, ale i zaměstnavatelům potíže, na které zdrávky upozorňovaly ještě před spuštěním celé transformace. „Nejenže si všichni museli zvykat na označení „asistent“, které je zavádějící a jde proti zažitému spojení „zdravotní sestra“ – sestřička, nový obor nebyl zdaleka tak atraktivní v očích uchazečů o studium. Nejpodstatnější změnou byl ale zásah do délky vzdělávání. Pokud dnes chce absolvent získat plnohodnotnou kvalifikaci a pracovat bez dohledu, musí se minimálně další tři roky vzdělávat na vysoké nebo vyšší odborné škole. Celkem tedy studuje sedm let,“ uvedl K. Štix.

K čemu to vede? Podle předsedy asociace dosavadní praxe ukázala, že zdravotničtí asistenti do zdravotnických zařízení nastupují minimálně a po maturitě obvykle pokračují v terciárním vzdělávání. „Navíc ze statistik plyne, že do zdravotnických zařízení nenastupují ani všeobecné sestry bakalářky a magistry. Jdou za lukrativnějšími výdělky mimo obor, nebo do nemocnic v zahraničí. Představa vícestupňové zdravotní péče, kterou propagovalo ministerstvo zdravotnictví společně s některými vysokými školami, se rozplynula poté, co se ukázalo, jak obtížné je tyto profese rozlišovat nejen odborně, ale především platově. Vždyť na stejnou pracovní pozici mohla být zařazena všeobecná sestra s maturitou, diplomovaná sestra z VOŠ anebo bakalářka z vysoké školy. Všechny uvedené změny rozhodujícím způsobem přispěly k dlouhodobému narušení přirozené výměny generací v segmentu středního zdravotnického personálu, respektive k akutnímu nedostatku ošetrovatelského personálu.“

Ani novinka není bez vady

Novela zákona o nelékařských povoláních, kterou v těchto dnech projednávají poslanci, se tuto situaci snaží řešit. „Jsme rádi, že ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s ministerstvem školství, Unii zaměstnavatelských svazů, naší asociací a také Asociací VOŠ prosadilo do předlohy jak změnu názvu zdravotnického asisten-

Ilustrační foto: Petr Husník

Zdroj: pixabay.com

známý jako model 4 + 1. Úkolem ministerstva zdravotnictví ve spolupráci s MŠMT bylo (a zatím stále je) vytvořit metodický pokyn k přijímání studentů do vyššího ročníku VOŠ a umožnit jim tak za jeden rok absolvovat tříleté studium. Věřejnosti ale už nikdo nevyšvětlil, že do zkrácené formy studia mohou být přijati jen ti nejlepší absolventi oboru Zdravotnický asistent, kteří nastoupí do praxe, samostudiem a konzultacemi si doplní teoretické znalosti prvního respektive i druhého ročníku a splní všechny podmínky evropských směrnic (4600 hodin teorie a praxe).

Všichni zasvěcení ale vědí, že legislativně i logisticky je velmi náročné takový model uvést do života. Vystávají otázky, jak časově doslova natlačit výuku teorie a praxe do jednoho roku! Jak studenti zvládnou odbornou němčinu nebo angličtinu v jediném roce nebo jak se jim podaří nasbírat podklady a zpracovat závěrečnou absolventskou práci? A bude vůbec pro školy finančně a organizačně atraktivní mít v takové formě studia například deset studentů? Názorem naší asociace je, že na zvládnutí všech požadavků vyplývajících ze vzdělávacího programu oboru Diplomovaná všeobecná sestra potřebují studenti minimálně 3 semestry. Nabízí se tedy otázka: bude takové studium pro studenty a školy atraktivní a pomůže vůbec přivést dostatek nových sester do praxe? Na tuto otázku musí dát odpověď nové vedení ministerstva zdravotnictví."

K. Štix nicméně věří, že novela zákona o nelékařských povoláních může po deseti letech vrátit důstojnost, důvěru a hlavně prestiž žádaným zdravotnickým profesím. „Stále ještě máme, ve srovnání s ostatními členskými státy Evropy, univerzálně a velmi kvalitně vzdělané sestry, které nám okolní státy závidí.“

ta na praktickou sestru a také na posílení kompetencí, které bude moci praktická sestra vykonávat bez odborného dohledu. Podotýkám, že novela vrací na vošky také dětskou sestru, po níž je ve zdravotnickém terénu velká poptávka," zdůrazňuje K. Štix.

S praktickou sestrou souvisí i návrh označovaný jako model 4 + 1, který je rovněž v novele obsažen. „Jen předešlu, že obor Všeobecná sestra se duplicitně vyučuje od té doby, co byl spuštěn v podobě baka-

lářského programu na vysokých školách. Připomínám, že na voškách se vyučuje už od roku 1997. V minulých letech jsme zaznamenali dva pokusy odebrat voškám všeobecnou sestru, našťastí k tomu ale nedošlo, a to i díky petici, kterou před třemi roky zorganizovala Asociace VOŠ pod záštitou senátu. Dnes je situace našťastí opačná...

Bývalý ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček prosazoval model zkráceného studia na vyšší odborné škole, mediálně

Z důvodové zprávy k novele zákona o nelékařských povoláních

Zákon nově stanoví možnost získat způsobilost k výkonu všeobecné sestry zdravotnickému asistentovi (navrhovaná novela přejmenovává tuto profesi na praktickou sestru), porodní asistentce, zdravotnickému záchranáři nebo dětské sestře „zkráceným“ studiem

na vyšší zdravotnické škole. Pokud budou mít tito vyjmenovaní zdravotničtí pracovníci zájem o získání vzdělání na úrovni všeobecná sestra, nabízí se zde možnost přijetí těchto zdravotnických pracovníků do vyššího ročníku (než prvního) shodného vzdělávacího pro-

gramu vyšší odborné školy za podmínky, že obsah předchozího vzdělávání uchazeče odpovídá obsahu vzdělávání v těch ročnících, které student nebude absolvovat, a dále že uchazeč o vzdělání v rámci přijímacího řízení prokáže znalosti a schopnosti na požadované úrovni postupu do vyššího ročníku (splní podmínky přijímacího řízení) a zdravotní způsobilost... Podmínkou pro započítání dříve absolvovaného studia (předchozího vzdělávání) je prokázání, že část studia předchozího vzdělávání na střední zdravotnické škole v oboru praktická sestra/zdravotnický asistent skýtá záruku, že získané znalosti a dovednosti jsou minimálně stejné úrovně, jakou lze očekávat po absolvování určité části odborné přípravy na výkon povolání všeobecné sestry na vyšší odborné škole. Na základě porovnání kurikulárních dokumentů byla tato shoda prokázána.

Otázka pro zdravotnické asistentky: Jak byste chtěla, aby vás oslovovali lékaři a sestry v pracovním kolektivu po nástupu do praxe?

